

KAPSABET HIGH SCHOOL

Hati Ya Kuhitimu Elimu Ya Sekondari

102/2

KISWAHILI

KARATASI Ya 2

MWONGOZO WA KUSAHIHISHIA

MAJIBU YA UFAHAMU

a. Wanamirihii / maisha ya wanamirihii (anwani ioane na maudhui na isizidi maneno matano)

Hoja 1 x 12 = (alama 2)

b. –

- (i) Wasichana wa kausi huwa na urembo wa kiasilia lakini wa mrihi huwa urembo wao ni kama walioanguliwa kutokana na kujirembesha kwao.
- (ii) Viganja vya wasichana wa mhiri huwa vyororo lakini vya wakausi huwa na mikwaruzo kutokana na kazi yao ya sulubu.
- (iii) Wasichana wa mrihi huvaa nguo fupi zinazowafika hadi magotini lakini wa kausi huvaa nguo zinazowafika hadi kwenye visingino.

Hoja (3 a 1 = (Alama 3)

Mwanafunzi arejeree pande zote mbili

c. –

- (i) Huvalia kofia kubwa zinazoashiria utajiri.
- (ii) Huninginiza funguo za magari makubwa ya kifahari.
- (iii) Huwasiliana kwa simu za rununu.
- (iv) Wana majumba makubwa yenye mazulia, majirafu na makochi ya kifahari.

Hoja zozote 3 x 1 = (alama 3)

d. Hawa ni watu wa matabaka ya chini. *Hoja 1 x 1 = (Alama 1)*

Ithibati

- (i) Wananunua bidhaa duni kama embe moja, kipande cha nyama na sukumawiki.
- (ii) Vyumba vyao vidogo vimegawa kwa zulia.
- (iii) Hawana vyumba vikibwa kwani hata wageni wao hulala kwenye viti.

Hoja zozote 2 x 1 = (alama 2)

e. Ataondoka bila ikumwachia chochote. *(alama 1 a 2 - 2)*

f. –

Jirafu – jovu / friji/Kifaa cha kuhifadhia vitu view baridi visiharibike.

Kibogoshi – mkoba mdogo wa ngozi / mfuko mdogo.

JINSI YA KUTUZA

- Ondoa ½ maki kwa kosa la sarufi likitokea kwa kila kishemu.
- Makosa ya sarufi yasizidi nusu ya anachostahili kupata katika sehemu.
- Ondoa ½ maki kwa kosa la tahajia litokeapo mara ya kwanza hadi kufikia makosa 6.
- Mwalimu akadirie majibu ya mwanafunzi vilivyo.

Majibu ya ufupisho

a. –

- ❖ Mtihani ni kigezo cha kupima werevu wa mwanafunzi.
- ❖ Njia hii imetumiwa miaka mingi kukadiria uwezo wa mtu.
- ❖ Kuna wanaopinga.
- ❖ Wanasema mtihani hupima ukadirifu wa mambo kikasuku.
- ❖ Huwa na vitisho na shinikizo.

- ❖ Mtihani huwapa wanafunzi wasiwasi.
- ❖ Ndicho kigezo cha kukadiria kufaulu au kutofahulu.
- ❖ Mustakabali wa mwanafunzi kuamuliwa na mtihani.
- ❖ Watahini hawajali mengine yanaweza kuathiri matokeo.

b. –

- Elimu nzuri humfundisha mwanafunzi kutumia akili.
- Mfumo wa kupendelea mitihani haufanyi hivyo.
- Husisitiza yale yaliyoko kwenye mwongozo au silabasi.
- Haupatii mwanafunzi motisha.
- Mwalimu hana uhuru wa kufundisha, anafunza mbinu za kujibu maswali.
- Watahini ni binamu na uchoka.
- Mtindo wa kukadiria wanafunzi huendelea na kuboreshwa.

NAMNA YA KUTUZA

- ✓ Mtiririko (alama 2).
- ✓ Ondoa $\frac{1}{2}$ maki kwa kila kosa la sarufi litokeapo mara ya kwanza hadi makosa 10.
- ✓ Ondoa $\frac{1}{2}$ maki kwa kila kosa la tahajia litokeapo mara ya kwanza hadi makosa 6.
- ✓ Nakala safi inandikwe kiuajazo / mfululizo.

MAJIBU YA SWALI LA TATU (matumizi ya lugha)

a. Hii – mengi.

Kiashiria – idadi / jumla.

b. –

- Jineno hilo halimo katika kitabu. (alama 1)
- Pajua jiugali katika jisahani. (alama 1)

c. –

			S	$\frac{1}{2}$		
S1.			U	S2 $\frac{1}{2}$		
KN	KT			KN	KT1/2 $\frac{1}{2}$	
N	T	E			T	V $\frac{1}{2}$
Twiga	hukimbia	mbio	ingawa		ni	mrefu $\frac{1}{2}$

(Alama 3)

Kuchora jedwali yenyewe ni nusu alama.

d. WA – nafsi.

Li – wakati.

O – Kirejeshi.

F - Mzizi.

Ian – kauli.

a – kiishio.

(Kila kipengee $\frac{1}{2} \times 6 = 3$)

e. Mfuko wa mkojo / mipira inayojazwa pumzi na kuchezewa na watoto.

vipofu – aliyemaa macho.

vibovu – vibaya.

vipovu – viputo puto vya hewa / jokofu / jifuo.

(kila sehemu sahihi alama $\frac{1}{2} \times 4 = 2$ Alama)

Makamateni – wingi, (ni)-kitenzi kishirikishi kipugufu .

Niliye mpelekea – nafsi, shuleni – mahali ndani ya.

(kila sehemu alama $\frac{1}{2} \times 4 = 2$)

g. Atakuwa – kitenzi kisaidizi, akicheza – kitenzi kikuu.

(alama $2 \times 1 = 2$)

h. Barua – kipozi katua – kitondo.

(alama $2 \times 1 = 2$)

i. Jaribu – jaribio, majaribu, mjarabu, kijarabu. (alama 1)

- Jua – ujuzi, njuzi, kujua. (*alama 1*)
 j. Kaketi chini – ‘ka’ – kaumrisha. (*alama 1*)
 Nikisoma- ‘ki’ – masharti. (*alama 1*)
 Acheza – ‘a’ – wakati usiodhihirika. (*alama 1*)

- k. - /e/ ulimi ukiwa mbele – midomo imetandazwa. (*alama 1*)
 /u/ ulimi ukiwa nyuma – midomo imevirigwa. (*alama 1*)
 l. Ng’ombe **wa** jirani amejifungua (1 x 2 = 2) mwalimu ukadirie sentensi ya mwanafunzi.
 m. Yeye ufanya kazi **kiume**. (*alama 2*)
 n. “**Kuna** umuhumu kuwatii wazazi **wenu**”. Mshauri aliwasisitizia watoto. “**Hili** litaongeza siku **zenu** duniani.” (*alama 1/5 x 10 = 2*)
 o. Ukielewana na mwalimu utapata amani siku zote shulkeni. (*alama 2*)
 p. **Wenye** nguvu **wachimbe** nguzo **za nyua**. (*alama 3*)
 q. Panya wote wanaotusumbua hapa kwetu nyumbani nimewaletea paka ili awaue (*alama 2*).
 r. –
 (i) Mzee Yule amenyolewa. (*alama 1*)
 (ii) Paka mzee hunywa maziwa. (*alama 1*)

KUTUZA

Ondoa ½ maki kwa kosa la kisarufi lakini usiadhibu zaid ya nusu alama katika sehemu.

Ondoa ½ maki kwa kosa la tahajia linapotokea hadi makosa sita (6).

4. Isimu jamii

- a. –
 - Lugha hutaja sehemu nyeti za mwili wa binadamu kama vile za uzazi.
 - Kutaja mada pale isipofaa mf. Vifo, magonjwa, upimaji wa kinyesi, makamasi nk. Wakati wa kula.
 - Wanataja vilema ua wenye udhaifu wakiwepo k.v zeruzeru, kipofu, kiziwi.
 - Hutumia maneno ya kimatusi k.v mjinga, pumbavu n.k.
 - Hutumia lugha ya kulaani k.v ninakuombea ufe haraka / ufutwe kazi n.k.
 (*Hoja zozote 5 x 1 = 5*)
- b. –
 - Hadhira mf. wale anaowazungumzia kama ni watoto akatumia lugha yenye ucheshi.
 - Utungo / matini / muktadha – kama ni mashairi atatumia lugha yenye ukiushi.
 - Tabaka mf. la juu amezoea kiingereza hapendi mf. Kiswahili.
 - Hali – chlokoru wanatumia lugha ya kutisha, mlevi, mgonjwa lugha yake huwa tofauti.
 - Mada – zile ngumu hutumia lugha nzito, zile rahisi hutumia lugha nyepesi.
 - Matilaba mf. Mtu anapotaka wenzake wamuunge mkono atatumia lugha ambayo itawavuta kwake.
 - Umri – kundi la kiumri husababisha vilugha mf. Vijana wana mtindo wao.
 (*Hoja 5 x 1 = 5*)

Zingatia makosa ya sarufi kutengemea alama alizopata mwanafunzi katika sehemu
 Tahajia mkosa 6.